

דף נח.

עין משפט א.

יו"ד סימן פו סעיף ג.

ה. ביצת נבילה וטריפה אפי' נגמרה עם קליפתה אסורה^ה, ואפי' נתערבה באלף לא בטילה וכולן אסורות, אבל ספק אם היא ביצת נבילה מותרת^ט אפי' בלא שנתערבה, אבל ספק טריפה אסורה.

הגה: נשחטה התרנגולת ונמצאת טריפה דין הביצים כדין חלב מבהמה. ועיין בסי' פ"א סעיף ב'.

עין משפט ג.

יו"ד סימן נז סעיף יח.

יח. כא. יש מי שאומר^י שבדרוסה או נפולה או שבורה בדורות הללו אי אפשר לעמוד על הבדיקה ואין לה תקנה אלא להשאירה י"ב חודש^כ או בנקבה שתתעבר ותלד^ל וכן בעוף אם גמרה להטיל כל הביצים של טעינה ראשונה ושהתה אח"כ כ"א יום ואח"כ חזרה להטיל

ח. ממשנה בעדויות פ"ה וכבית הלל והטעם דביצת טריפה שגדלה באיסור ספיקה אסור אבל בנבלה משום איסור נבלה החמירו בה חכמים ולכן ספיקה מותר כיון דלא איתחזק איסורא. ש"ך ס"ק ח' מב"י.

ט. דהוי ספיקא דרבנן ולקולא. ש"ך ס"ק ט'. אבל בודאי נבלה ונתערבה אפי' באלף לא בטיל דהוי דבר שבמנין. ט"ז ס"ק ז'.

והאחרונים הקשו על מר"ן דסותר עצמו למה שפסק בסי' ק"י סעיף א' דגם דבר שדרך למנותו תמיד בטל וגם על הרמ"א הקשה הש"ך בס"ק י' דביצים לפעמים מוכרים אותם בלא מנין אלא בסל וא"כ צריך להיות בטל. כף החיים אות כ"ט. ואולי מצד חתיכה הראויה להתכבד לא בטלה וצ"ע.

י. טור בשם בה"ג. ואפי' לודאי דרוסה מהני שהיית י"ב חודש. ש"ך ס"ק מ"ב.

כ. וצריך י"ב שלמים ולא אחד מלא ואחד חסר כסדר החדשים ובעינן שנה וששה ימים וי"א שס"ה ימים. כף החיים אות ק"ב.

ובשנה מעוברת צריך י"ג חודש. ש"ך ס"ק מ"ג. ואם האדים הבשר מבפנים לא מהני מה ששהת י"ב חודש. כף החיים אות ק"ד.

ל. ופשיטא דמהני בה ג"כ שהיית י"ב חודש. ש"ך ס"ק מ"ד. ובעינן עיבור ולידה אבל עיבור לבד לא מהני. ש"ך ס"ק מ"ה.

ואם הולידה נפל או התרנגולת הטילה ביצה שאינה גמורה לא מהני. כף החיים אות ק"ז. וזכר שהוא ספק טריפה שבא על נקבה וילדה עדיין הספק עומד במקומו. כף החיים אות ק"ח. ואם היתה הבהמה מעוברת לפני כן צריך שתלד ותתעבר ותלד. שם באות ק"י.

ביצים כשרה ^מ. וה"ה אם לא הטילה ביצים מעולם אם שהתה אחר שנולד בה ספק טריפות כ"א יום והתחילה להטיל ביצים כשרה. וי"א דגם בזה"ז בודקין אלא שצריך להביא כל הבקיאם בדבר.

הגה: ואנו בדורות האחרונים אין אנו בקיאים בבדיקה, וע"כ המנהג להטריף כל דבר שיש בו ריעותא ויש לנהוג כסברא ראשונה.

הגה: ויש מחמירין עוד דכל שצריך להשהותו י"ב חודש ^נ חיישינן לתקלה, ואפי' אינו אלא אחד ואין חשש שיתערב.

ואין למוכרו לא"י שמא יחזור וימכרנו לישראל, אלא ימיתנו קודם ^ס.

יו"ד סימן פו סעיף ט

עיין לעיל דף נז: עין משפט א

דף נח:

יו"ד סימן פד סעיף ח

עין משפט א.

ה. י. פירות שדרכן להתליע כשהם מחוברים לא יאכל מהם ^ע עד שיבדוק.

מ. ואז כל הביצים שהטילה בעבר כשרות ג"כ. ש"ך בסי' פ"ו ס"ק כ"ו. ובעינן שאלו הכ"א ימים יהיו שלמים, כמ"ש בסי' פ"ו סעיף ט'. כף החיים אות קי"ב. וכ"א יום זהו עיבורו של עוף ופחות מזה יש לחוש שזה מטעינה הראשונה לפני שנטרפה. ש"ך ס"ק מ"ו.

ושהיית י"ב חודש לא מהני אלא לדרוסה ולנפולה אבל לשבורת גף בעוף סמוך לחיבורו בגוף שטרפה משום חשש נקיבת הריאה לא יועיל שהיית י"ב חודש וגם לא לידה דיש לחוש שבתוך י"ב חודש ניקבה הריאה כלומר ניקבה יותר מאוחר מכח המכה. כף החיים אות קי"ד.

נ. אבל היכא דא"צ לשהות אלא כ"א יום בתרנגולת לא חיישינן לתקלה בזמן מועט כזה. ש"ך ס"ק מ"ז. וגם בבהמה דקה שעבורה ה' חודשים אין לנו להקל. כ"כ הח"ס חיו"ד סי' נ"ז.

ס. מ"מ עדיף להמיתו ע"י גוי אם אפשר בקל משימתנו הישראל, ולעשות בו טריפות הניכר יש חשש צער בע"ח. כף החיים אות קכ"ז.

ע. רמב"ם מהא דרב פפא שם. ומשמע דאם אין דרך להתליע במחובר אלא בתלוש א"צ בדיקה. וע"כ אין חייב בדיקה בקמח או בפירות יבשים כגון אורז וכיוצא בהם דאין שם איסור אלא אחרי שפירשו ונמצא דהוי ספק ספיקא ומותר אפי' בשל תורה. ט"ז ס"ק י"ב. וכתב בזבחי צדק אות ל' דספק אם יש בו תולעים ואת"ל שיש שמא לא פירש. ולפ"ז

הפרי מתוכו שמא יש בו תולעת פ.

אם שהה הפרי י"ב חודש צ אחר שנקטף אוכל בלא בדיקה, שכל בריה שאין בה עצם אינה מתקיימת י"ב חודש ק.

יא. מ"מ גם בתלוש יותר מ"ב חודש צריך לבדקו ר מבחוץ ולהשליך התולעים הנמצאים בחוץ או על גבי הפרי ואם אין שם חור ש דשמה יצאו וחזרו.

יב. גם לאחר שישליך התולעים הנמצאים בחוץ יש לחוש שמא כשיתנם במים בתוך הקדרה יצאו לחוץ וירחשו במים או בדופני הקדרה או ע"ג הפרי, לכן הבא לבשל לאחר י"ב חודש ה מקטיפת

היכא שודאי יש בו תולעים אפי' שהתלע בתלוש אסור לאכול ממנו בלא בדיקה. וע"כ הקמח שעל הרוב נמצא בו תולעים גדולים וקטנים כנודע בגלל ששוהה כמה ימים אחר הטחינה אסור לאכול ממנו בלא בדיקה וכן המנהג לנפות הקמח שנקביה דקים ואח"כ רואים בסובין הנשאר בנפה אם יש תולעים ואם הם קטנים שא"א לנפותם יש לאסור הקמח. ולפ"ז במקומות שיש תולעים בקמח אין לקנות מגוי אפי' פלטר מפני שאינם זהירים בניפוי הקמח וגם פת ישראל צריכים להשגיח אם הם מנפים בנפה דקה שלא יצאו התולעים דרך שם ולסנן המים ולהפריש חלה כדין. כף החיים אות ס"ג.

פ. עדשים ופולים וזיתים ותאנים וענבים הרחש מצוי בהם במחובר. כ"כ הב"י בשם תשובת הרשב"א סי' רע"ד. אבל מיני קטניות כגון אורז וחמוס וכיוצא אין דרכם להתלע במחובר אלא בתלוש. ומ"מ הכל משתנה לפי המקום והזמן, ובעל נפש יחוש לעצמו שלא יבא להכשל באיסור תורה. פר"ח אות כ"ב.

עוד כתב בפר"ח שם דבארצות המערב דרכן של הפירות להתלע אפי' במחובר כגון גפן תאנה, רימון ואפי' זרעונים ואפי' האורז הוחזק כתולעים והגם שאינו מתלע במחובר תולעיו רוחשים בחוץ, חוץ מהאופנים שאינם מתלעים אלא בתלוש וע"כ אין לאכול מדברים אלו אלא אחר בדיקה גדולה. פר"ח אות ט"ו.

תמרים שהרחש מצוי בהם בעודם במחובר לא יאכל מהם בלא בדיקה. ב"י בשם הרשב"א, וכן בזיתים.

צ. ובשנה מעוברת צריך י"ג חודש דכיון שזה דאורייתא אזלינן לחומרא. כף החיים אות ס"ט.

ק. כך איתא במדרש רבה פ' שופטים דבריה שאין בה עצם אינה חיה אלא ששה חודשים וכן בירושלמי פ"ק דשבת ומה שבגמ' דילן אמרו י"ב חודש היינו שאחר י"ב חודש חזור לעפרא בעלמא. פר"ח אות כ"ג.

ר. מיהו בפירות שאין דרכן להתלע א"צ בדיקה אפי' מבחוץ. פר"ח אות כ"ד.

ש. כמו שכתב הרמ"א בסעיף ד'. כף החיים אות ע'.

ת. אבל בתוך י"ב חודש לא מהני בדיקה זו לפי שיש חשש שהתלעו במחובר והם אינם צפים למעלה אלא דוקא אותן שהתלעו בתלוש. ב"י בשם הר"ן. ט"ז ס"ק י"ג. וש"ך ס"ק כ"ה.

הפירות שהתלעו יתנם לתוך מים צוננים והמתולעים והמנוקבים יצופו למעלה א, ואח"כ יכול לתת גם אותם שצפו והמנוקבים בקדרת מים רותחים ואם נשאר בו תולעת תמות מיד ואין חשש שתצא ותרחש במים או בדופני הקדרה.

הגה: ולא מועיל מה שבודק הרוב ב, אלא צריך לבדוק כולן דהוי מיעוט השכיח.

עין משפט ג. יו"ד סימן נה סעיף ד

ה. ז. אם יש לה ג' רגלים ג, טריפה דכל יתר כנטול דמי וכאילו חסר רגל והוא שיהיה יתר זה מראש עצם התחתון ולמעלה ד.

הגה: ודוקא שיתר זה יש לו תואר רגל ועומדת במקום הרגלים ה, ובלי זה לא מיקרי יתר אלא דילדול בעלמא וכשר.

הגה: נבראה חסרה רגל אחת טריפה ו.

א. דוקא בדברים שאין בהם גרעינים אבל דברים שיש בהם גרעינים אין מועיל בדיקה זו דחיישין שמא פירש ע"ג הגרעין וא"כ לא מהני בדיקה מבחוץ ואף ברותחין לא מהני, כ"כ הכנה"ג בהגהות הב"י אות נ'. אבל הש"ך בס"ק כ"ז כתב דדעת הפוסקים להתיר בבדיקה זו גם לפירות שיש בהם גרעינים, וכ"כ הפר"ח באות כ"ז, וסיים וכן עיקר. כף החיים אות ע"ו.

ב. דכל שמצוי אין סומכין על בדיקת הרוב. ש"ך ס"ק כ"ה. והיינו באותם שדרכן להתלע במחובר. כף החיים אות ע"ח.

ג. אבל ג' ידיים כשרה. כמ"ש בסי' נ"ג סעיף א'.

ד. משמע דאם הוא מראש עצם התחתון ולמטה כשרה, וכן עיקר ודלא כהפר"ח. כף החיים אות נ'.

ה. היינו הולכת עליו דאם הרגל אינו מגיע לארץ ואינו הולך עליו הגם שיש לו צורת רגל כשרה. כף החיים אות נ"א. ואם יש אצבע מיותרת ברגל ועלתה בו ציפורן כשר. ב"י בשם המרדכי. שם אות נ"ב.

ו. ה"ה נבראה חסרה רגל תחתון דהיינו הארכובה עם הערקום טריפה משום חסרת ערקום ודלא כלבוש שמכשיר. כף החיים אות נ"ד.

עין משפט ד.ה.

יו"ד סימן מז סעיף ד

ה. ד. בהמה שיש לה שני סיני דיבי ז טריפה ואם שופכים זה לזה כשרה.

עין משפט ו.ז.

יו"ד סימן מז סעיף א

א. א. נמצאו בבהמה שתי מעיים טריפה ח. והוא שיהיה מובדל מתחילתו ועד סופו אבל אם חזר ונתערב עם המעי ונעשה אחד משני ראשיו ורק מובדלים שניהם באמצע הרי זו מותרת ט.

וי"א דבעינן רוחב אצבע שלם בחיבורים למעלה ולמטה ואם אין שיעור אצבע שלם טריפה.

הגה: וכן עיקר י.

עין משפט ז.

יו"ד סימן ס סעיף א

א. א. בהמה המצוננת או שנכנס עשן בגופה כ או שאחזה דם או שאכלה סם המוות שהורג בהמה או ששתת מים הרעים הרי זו מותרת ל.

ז. עיין רש"י בחולין נ' ע"ב. ט"ז ס"ק ד'. שהדקין מחוברין לסניא דיבי ומשם להדרא דכנתא. ובעופות כשר דכולם יש שני סיני דיבי משני צדדי המעי זה כנגד זה ושניהם שופכים אל המעי שבניהם והיינו רבתייהו. כף החיים אות י"ג.

ח. מחולין נ"ח. כיון שרבו הפירושים צריך ג' תנאים להכשיר אם יש מעיים נוסף. א'. קודם שמתחילים להפצל שיהיה רוחב המעי כרוחב אצבע. ב'. שאין באורך הענף היוצא יותר מכאצבע. ג'. שחוזר ומתערב למטה סמוך לבית הריעי כרוחב אצבע, ואם חסר דבר אחד טריפה. כף החיים אות א' מהפ"ח.

ט. בין בעוף בין בבהמה. ש"ך ס"ק ב'. רק שבעוף מספיק כל שהוא במקום החיבור ולא צריך רוחב אצבע. כף החיים אות ז'.

י. ב"י בשם הרשב"א והר"ן.

כ. ממשנה חולין נ"ה ע"א. כך פירשו רש"י והר"ן המעושנת אבל הרמב"ם פי' שגברה עליה המרה השחורה. ש"ך ס"ק ב'. והמצוננת היינו חולי מחמת הצינה, כך פי' רש"י והר"ן, אבל הרמב"ם פירש שגברה עליה הליחה הלבנה עד שנתבטלו חושיה. ש"ך ס"ק ג'.

ל. ואע"פ שדברים אלו כסם המוות לבהמה מ"מ דינה כמסוכנת וכשרה. ב"י ובשם הרשב"א. וגם סם המוות שהורג בהמה אינו נוקב המעיים והדקין וע"כ מותרת.

ומים הרעים היינו מים מגולים שיש חשש ששתה מהם נחש. ש"ך ס"ק ד' בשם רש"י והר"ן.

והגם שמסוכנת מותרת מדינא, עיין בשו"ע בסי' קט"ז סעיף ז' שכתב המדקדקים מחמירים

הגה: בהמה שנתפטמה גם מדברים הרעים מותרת אבל אם כל ימיה נתפטמה רק מדברים האסורים אסורה ^מ.

עין משפט ט. יו"ד סימן ס פנייה ב

ב. אכלה סם המוות של אדם ^נ או הכישה נחש ^ס וכיוצא מותרת משום טריפה ואסורה משום סכנת נפשות ^ע.

עין משפט י. יו"ד סימן נא פנייה ד

ה. האכיל הבהמה דבר שנוקב בני מעיים כגון קורט של חלתית וכיוצא בו, טריפה ^פ וגם אם זה ספק נוקב טריפה מספק ^צ.

על עצמם שלא לאכלה. כף החיים אות י'.
מ. כך כתבו בתוס' בתמורה פ' כל האסורים, אבל הב"ח והפר"ח העלו לדינא דאפי' נתפטמה כל ימיה רק מדברים האסורים מותרת מ"מ המחמיר קדוש יאמר לו. כף החיים אות י"א.
 אבל באיסורי הנאה לכתחילה אסור לפטמה אבל בדיעבד אפי' נתגדלה כל ימיה באיסורי הנאה מותרת. כ"כ הפר"ח והרבה אחרונים חלקו על הפר"ח ואוסרים. כף החיים אות י"ב.
נ. דסופו לנקב אבריה. אכלה דברים ג"כ שסופן לנקב מעיה כגון זכוכית כתושה טריפה, ואפי' שחטה מיד אסורה. כ"כ בברכי יוסף הביאו הכף החיים באות ט"ו.
ס. וה"ה נשכה כלב שוטה מותרת משום טריפה אך אסורה משום סכנת נפשות וה"ה אם נשכה זאב שוטה. טור.
ע. וצריך לשאול הרופאים תוך כמה זמן תלך הזוהמה ולא יזיק בשרה, וכן החלב שלה אסור בכל אותם ימים עד שתתרפא ויהיה בשרה ראוי לאכילה. כף החיים אות י"ז.
פ. ואין חילוק בין תוך ג' ימים לאחר שלושה ואין מועיל לה בדיקה. ב"י וב"ח. ואפי' אם שחטה מיד טריפה כיון שסופו לינקב הוי כנקוב דמי. כף החיים אות כ"ח מהפר"ח. וקורט חלתית י"א שהוא הקפה בלי מים. כף החיים אות ל"ג. וכתב שם דגם לאדם מזיק שתייתו בלי מעט צוקר. ע"ש.
 ואם אכלה עליו של חלתית כשרה. מחולין נ"ח ע"ב. וה"ה אכלה שורשין של חלתית כשרה. שם באות ל"א.
צ. בהמות האוכלות עשב הנקרא כל"ך ובמעיהם נראות בהרות אדומות וקצתם מתות מצד זה, המבי"ט כתב להכשירם אבל מר"ן הב"י באבקת רוכל סי' רי"ג כתב להטריף, והמבי"ט חזר בו לאסור. ובכף החיים באות ל"ו, כתב להודיע כשהבודקים מוצאים בבהמה או בעוף חולי לא יאכל בשר ולא תרנגולים אם לא יבדוק אותם מראש ועד סוף וגם בני המעיים שלהם וכשימצאם נקיים אז יאכל אותם ועי"ז משום מעשה שהיה שם ניצלו רבים מלמות שגם הגוים התחילו לבדוק וכך המחלת החוליר"א רח"ל פסקה. ע"ש.